II

(Säädökset, joita ei tarvitse julkaista)

KOMISSIO

KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 4 päivänä huhtikuuta 1995,

Baijerin vapaavaltion suunnittelemasta valtion tuesta EHTY:n terästeollisuuden yrityksille Neue Maxhütte Stahlwerke GmbH, Sulzbach-Rosenberg, ja Lech-Stahlwerke GmbH, Meitingen-Herbertshofen

(Ainoastaan saksankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(95/422/EHTY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen, ja erityisesti sen 4 artiklan c kohdan,

ottaa huomioon terästeollisuudelle myönnettävää tukea koskevista yhteisön säännöistä 27 päivänä marraskuuta 1991 tehdyn komission päätöksen N:o 3855/91/EHTY (1),

on kehottanut edellä mainitun päätöksen 6 artiklan 4 kohdan mukaisesti muita jäsenvaltioita ja asianosaisia osapuolia esittämään lausuntonsa, ja

ottaa huomioon saadut lausunnot,

sekä katsoo, että

I

Komissio päätti 14 päivänä syyskuuta 1994 aloittaa päätöksen N:o 3855/91/EHTY 6 artiklan 4 kohdassa (jäljempänä 'terästukisäännöt') tarkoitetun menettelyn erilaisten taloudellisten toimenpiteiden suhteen, joita on suunniteltu Baijerin vapaavaltiolla yrityksissä Neue Maxhütte Stahlwerke GmbH (jäljempänä 'NMH') ja Lech-Stahlwerke GmbH (jäljempänä 'LSW') olevien omistusosuuksien yksityistämiseksi. Se päätteli Saksan hallituksen toimittamien tietojen perusteella, että suunniteltua julkisten varojen käyttämistä molempien yritysten omaksi pääomaksi ja julkista osallistumista tiettyjen investointien rahoittamiseen voidaan pitää valtion tukena, joka olisi ristiriidassa terästukisääntöjen kanssa.

Komissio ilmoitti 24 päivänä lokakuuta 1994 päivätyllä kirjeellä Saksan hallitukselle päätöksestään aloittaa menettely ja pyysi hallitusta toimittamaan lausuntonsa ja muut tämän asian kannalta tärkeiksi katsomansa tiedot. Vastauksessaan, joka on päivätty 9 päivänä joulukuuta 1994, Saksan viranomaiset antoivat lisätietoja suunnitelluista taloudellisista toimenpiteistä, lisäperusteita tukemaan omaa käsitystään, jonka mukaan nämä toimenpiteet eivät ole tukea tai että komissio olisi jo hyväksynyt ne, sekä luonnoksen liiketoimintasuunnitelmasta, joka käsittelee NMH:n tulevaisuutta suunnitellun yksityistämisen jälkeen.

Kirje, jolla komissio ilmoitti Saksan viranomaisille päätöksestään aloittaa menettely, julkaistiin 31 päivänä joulukuuta 1994 *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* N:o C 377 sivulla 4, jotta muut jäsenvaltiot ja asianomaiset kolmannet osapuolet saavat mahdollisuuden lausuntojen esittämiseen.

Komissio päätti 30 päivänä marraskuuta 1994 aloittaa toisen menettelyn osakaslainojen vuoksi, jotka Baijerin vapaavaltio myönsi NMH:lle kymmenessä erässä maaliskuun 1993 ja elokuun 1994 välisenä aikana ja joiden

(1) EYVL N:o L 362, 31.12.1991, s. 57

kokonaismäärä oli 49 895 miljoonaa Saksan markkaa (26,26 miljoonaa ecua). (1) Nämä lainat voivat olla laitonta valtion tukea, koska kukaan muu osakas tai kaikki osakkaat eivät osallistuneet näihin yritysrahoitustoimenpiteisiin. Tässä päätöksessä ei käsitellä näitä lainoja. Toisella menettelyllä on kuitenkin tiettyjä vaikutuksia tähän päätökseen, koska Saksan viranomaiset aikovat myöntää osan NMH:lle suunnitellusta taloudellisesta tuesta luopumalla toisen menettelyn kohteena oleviin lainoihin perustuvista saatavista. Jos komissio hyväksyy NMH:n eduksi suunnitellun taloudellisen tuen, koskee päätös itse asiassa myös toisen menettelyn kohteena olevia osakaslainoja. Jos se ei hyväksy tukea, ei päätöksellä ole mitään vaikutusta lainoja koskevaan toiseen menettelyyn.

Komissio on saanut seuraavat tätä menettelyä koskevat lausunnot:

— Erään jäsenvaltion hallitus totesi, että se pitäisi julkisten varojen käyttöä valtion tukena, joka vääristää yhteisön sisäistä kilpailua haitallisesti tässä valtiossa toimivien yritysten kannalta. Investointitukea koskien se tähdensi, että komission täytyy varmistaa, että terästeollisuudelle annettavaa valtion tukea koskevia yhteisön sääntöjä noudatetaan tarkasti.

— Saksalainen asianajotoimisto, joka toimii NMH:n tytäryhtiön Rohrwerke Neue Maxhütte GmbH:n (RNM) kanssa kilpailevan saksalaisen teräsputkien valmistajan puolesta, esitti analyysin Baijerin vapaavaltion suunnittelemista taloudellisista toimenpiteistä *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* julkaistujen tietojen perusteella. Se päätteli, että nämä toimenpiteet ovat valtion tukea, joka ei ole terästukisääntöjen mukaista. Asianajotoimisto huomautti, että myös RNM hyötyy epäsuorasti tuesta, jolloin sen päämiehen suoraa kilpailijaa tuetaan laittomasti, jos Baijerin osavaltion hallituksen suunnitelmat toteutuvat.

— Ranskalainen teräsputkien valmistaja antoi yksityiskohtaisen selvityksen Euroopan teräsputkimarkkinoiden tilasta ja oman yrityksensä tilanteesta sekä ilmoitti joutuneensa vähentämään työvoimaansa 48 prosentilla vuosina 1986—1993. Yritys vaati komissiota varmistamaan, että kaikkien taloudellisten toimenpiteiden kohdalla, jotka suorasti tai epäsuorasti hyödyttävät teräsputkia valmistavaa RNM-yritystä NMH:n tytäryhtiönä, noudatetaan täysin asian kannalta merkityksellisiä perustamissopimusten määräyksiä.

— Brittiläinen teräsyritys huomautti, että NMH oli jo vuonna 1987 pelastettu valtion osallistumisella, ja vaati komissiota soveltamaan julistamaansa politiikkaa perustamissopimusten vastaisten terästeollisuuden tukien poistamiseksi ja jättämään myöntämättä sellaiset tuet, jotka on tarkoitettu yritystappioiden maksamiseen tai uusiin investointeihin ja jotka eivät ole terästukisääntöjen mukaisia.

— Kansallinen terästuottajien yhdistys ilmaisi täydellisen yksimielisyytensä komission ensimmäisten johtopäätösten kanssa, joiden mukaan Baijerin vapaavaltion suunnittelemat taloudelliset toimenpiteet eivät ole Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen ja terästukisääntöjen mukaista tukea. Yhdistys vaati, että komissio ei hyväksy Baijerin osavaltion hallituksen pääomansiirtoa NMH:lle tai LSW:lle.

— Toinen kansallinen terästuottajien yhdistys tuki komission alkuperäistä näkökantaa, jonka mukaan jokainen Baijerin osavaltion hallituksen pääomansiirto NMH:lle tai LSW:lle voi olla Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen ja terästukisääntöjen vastaista tukea. Se vaati komissiota soveltamaan julistamaansa politiikkaa terästeollisuudelle myönnettyjen tukien lopettamiseksi.

— "Komitee Erhaltet unsere Arbeitsplätze" (Säilyttäkää työpaikkamme -komitea) -niminen Sulzbach-Rosenbergissä toimiva ryhmä, jonka jäsenet eivät ole tiedossa, huomautti, että investoinnit NMH:n tehtaan tekniseen parantamiseen ovat välttämättömiä ympäristön suojelemiseksi päästöiltä, ja toi esille NMH:n poikkeuksellisen merkityksen alueen taloudelle. Ryhmä pyysi komissiota suostumaan suunniteltuun yrityksen rakenneuudistukseen. Sulzbach-Rosenbergin kaupunki ja yksi kaupungin asukas esittivät samanlaiset mielipiteet.

Lausunnot välitettiin Saksan hallitukselle lausuntopyynnön kera 13 päivänä helmikuuta 1995 päivätyllä kirjeellä.

Saksan viranomaiset antoivat 9 päivänä helmikuuta 1995 päivätyssä kirjeessä lisätietoja ja esimerkkejä yksityisten yritysten pelastustoimenpiteistä. He toimittivat myös kopiot Baijerin, herra Aicherin ja Max Aicher GmbH & Co. -yrityksen solmimista sopimuksista, jotka koskevat Baijerin vapaavaltion NMH- ja LSW-yrityksistä omistamien osakkuuksien myyntiä ja Baijerin maksamaa taloudellista avustusta. Sopimukset tulisivat voimaan komission hyväksyttyä taloudellisen avustuksen.

Baijerin osavaltion hallituksen, Saksan liittohallituksen ja komission edustajat tapasivat toisensa 14 päivänä helmikuuta 1995, jolloin he keskustelivat Saksan liittohallituksen näkökannasta ja joistakin toimitettujen sopimusten yksityiskohdista. Saksan viranomaiset esittivät 1 päivänä maaliskuuta 1995 päivätyllä kirjeellä kannanottonsa muiden jäsenvaltioiden ja asianosaisten kolmansien osapuolten lausuntoihin.

(1) Valtion tuki N:o C 55/94, ent. NN 100/94, SEK(94)1967, IP(94)1118, EYVL N:o C 173, 8.7.1995, s. 3

II

Saatujen tietojen perusteella tilanne on seuraava:

Eisenwerk-Gesellschaft Maximilianshütte ('Maxhütte') -yrityksen omaisuutta koskeva konkurssimenettely aloitettiin 16 päivänä huhtikuuta 1987. Pesänhoitaja päätti jatkaa yrityksen toimintaa ja laatia rakenneuudistusohjelman. Vuoden 1990 puolivälissä kaksi vasta perustettua yritystä otti haltuunsa Maxhütte i.K-yrityksen toiminnot. Uusi Neue Maxhütte Stahlwerke GmbH (NMH) -niminen yritys jatkoi Maxhütten EHTY:n alaan kuuluvaa tuotelinjaa ja Rohrwerke Neue Maxhütte GmbH jatkoi putkituotantoa. NMH omistaa 85 prosenttia RNM:n pääomasta ja loput 15 prosenttia omistaa valmistettujen teräsputkien päämyyntiedustaja Kühnlein Nürnbergistä.

NMH:n alkuperäiset osakkaat olivat Baijerin vapaavaltio (45 prosenttia), Thyssen Edelstahlwerke AG (5,5 prosenttia), Lech-Stahlwerke GmbH (11 prosenttia), Krupp Stahl AG (11 prosenttia), Klöckner Stahl GmbH (11 prosenttia) ja Mannesmann Röhrenwerke AG (11 prosenttia) [1]. Vuonna 1988 Baijeri otti haltuunsa 19,734 prosenttia LSW:stä, jotta LSW saisi mahdollisuuden osallisuuteen NMH:ssä. Päätöksessään 26 päivältä heinäkuuta 1988 komissio tuli siihen lopputulokseen, että valtion osallistuminen näihin molempiin yrityksiin ei sisältänyt valtion tukea [2].

Klöckner Stahl GmbH siirsi 7 päivänä joulukuuta 1992 ja 3 päivänä marraskuuta 1993 päivätyllä sopimuksella NMH:n osakkeensa yhden Saksan markan hinnalla Hammeraussa sijaitsevalle Annahütte Max Aicher GmbH & Co. KG:lle. Krupp Stahl AG, Thyssen Stahl AG ja Thyssen Edelstahlwerke AG siirsivät NMH:n osakkeensa 14 päivänä kesäkuuta 1993 LSW:lle 200 000 Saksan markan myyntihinnalla. Saksan hallitus ilmoitti komissiolle 9 päivänä joulukuuta 1994 päivätyllä kirjeellä, että osakkeiden siirto oli tullut voimaan velkojien suostumuksesta riippumatta.

Nykyiset omistusosuudet ovat seuraavat:

— Baijerin vapaavaltio	45 %
— LSW	33 %
— Annahütte Max Aicher GmbH & Co. KG	11 %
— Mannesmann Röhrenwerke AG	11 %

LSW- ja Annahütte-yritykset ovat yrittäjä Aicherin valvonnassa.

NMH tuottaa vuodessa noin 299 kilotonnia raakaterästä (tuotantokyky: 444 kilotonnia vuodessa), 81 kilotonnia puolivalmisteita ja noin 85 kilotonnia kevyitä ja raskaita profiileja (tuotantokyky: 258 kilotonnia vuodessa). Tytäryhtiö RNM tuottaa vuodessa noin 70 kilotonnia putkia (tuotantokyky: 136 kilotonnia vuodessa). NMH työllistää tällä hetkellä 1 040 ja RNM 560 työntekijää. NMH ei ole vuoden 1990 puolivälissä tapahtuneesta perustamisestaan lähtien vielä koskaan tuottanut voittoa. Vuoden 1994 loppuun asti laskettujen tappioiden on nyt todettu olevan 156,4 miljoonaa Saksan markkaa (82,31 miljoonaa ecua). LSW tuottaa vuodessa noin 600 kilotonnia terästä sähköisessä valokaariuunissa ja noin 450 kilotonnia kuumavalssattuja pitkiä tuotteita (kevyitä profiileja ja tankoterästä).

Baijerin vapaavaltio ja Max Aicher GmbH & Co. tekivät 27 päivänä tammikuuta 1995 sopimuksen siitä, että Baijeri myy 45 prosentin osuutensa NMH-yrityksessä Max Aicher GmbH & Co-yritykselle kolmen Saksan markan hinnalla (1,58 ecua). Lisäksi sovittiin, että Baijeri ottaa vastatakseen 80,357 prosentista NMH:n vuoden 1994 loppuun mennessä kertyneistä tappioista. Tappioiden lopulliseksi määräksi todettiin 156,4 miljoonaa Saksan markkaa (82,31 miljoonaa ecua), joten Baijerin maksama summa olisi 125,7 miljoonaa Saksan markkaa (66,15 miljoonaa ecua). Baijerin maksama avustus ei olisi Baijerin osakkeenomistajana suorittama maksu yrityksen omaan pääomaan, vaan sitä käsiteltäisiin muuna yrityksen tappioita vähentävänä tulona. Sopimuksen on tarkoitus tulla voimaan Baijerin valtiopäivien ja Euroopan komission hyväksymisen jälkeen.

Baijerin myöntämät osakaslainat [3] voidaan tasapainottaa 125,7 miljoonan Saksan markan (66,15 miljoonan ecun) taloudellisella avustuksella heti kun sopimus tulee voimaan. Avustus myönnetään sen vuoksi osittain antamalla anteeksi komission tekemällä toisella päätöksellä aloitetussa menettelyssä tutkittavat lainat.

Muut osakkaat eli Mannesmann Röhrenwerke AG ja Annahütte Max Aicher GmbH & Co. KG, joilla kummallakin on 11 prosenttia NMH:n osakkeista, eivät ole valmiita osallistumaan NMH:n taloudelliseen rakenneuudistukseen.

Mainitun sopimuksen osapuolet ovat lisäksi sopineet, että Baijeri maksaa 56 miljoonaan Saksan markkaan (29,47 miljoonaan ecuun) asti investointikustannuksia, jotka koskevat vanhoja rasitteita ("Altlasten"), esimerkiksi ympäristönsuojeluun, meluntorjuntaan ja ilmanpuhdistamiseen tähtääviä toimenpiteitä.

Baijerin vapaavaltio ja herra Aicher pääsivät toisessa 27 päivänä tammikuuta 1995 tehdyssä sopimuksessa yksimielisyyteen siitä, että Baijeri myy 19,734 prosentin osuutensa LSW:n pääomasta herra Aicherille yhdellä Saksan markalla (0,52 ecua) ja maksaa 20 miljoonan Saksan markan (10,52 miljoonan ecun) "tasoitusmaksun" LSW:lle. Baijerin maksama avustus ei olisi Baijerin osakkeenomistajana suorittama maksu yrityksen pääomaan, vaan sitä käsiteltäisiin muuna yrityksen tappioita vähentävänä tulona. Sopimus tulisi voimaan Baijerin osavaltion valtiopäivien ja Euroopan komission hyväksymisen jälkeen.

[1] Ks. komission 27 päivänä kesäkuuta 1989 tekemä päätös, yhdeksästoista kertomus kilpailupolitiikasta (1990), 75 kohta, s. 86, Tiedote EY N:o 6, 1989, 2.1.74 kohta.

[2] Ks. kahdeksastoista kertomus kilpailupolitiikasta (1989), 198 kohta, s. 163.

[3] Ks. valtion tuki N:o C 55/94, ent. NN 100/94, alaviite 2.

Max Aicher GmbH & Co. -yrityksestä tulisi LSW:n ainoa osakas ja se olisi näin ollen vastuussa yrityksen veloista Saksan GmbH-muotoisia yhtiöitä koskevan lain säännösten mukaisesti. Max Aicher GmbH & Co.:n samanlaista avustusta ei voida verrata Baijerin suunnittelemaan avustukseen, koska Max Aicher GmbH & Co. -yrityksellä on osakkaana ainakin mahdollisuus saada tuottoa taloudellisesta osallistumisestaan.

Tulosten siirtoja koskeva sopimus NMH:n ja RNM:n välillä päätettiin helmikuuhun 1995 mennessä.

III

Saksan viranomaiset ottivat kantaa komission menettelyn aloittamista koskevaan päätökseen ja muiden jäsenvaltioiden sekä asianosaisten kolmansien osapuolten lausuntoihin. Saksan liittohallituksen näkökanta ja sitä puolustavat perustelut ovat seuraavat:

(1) Liittohallituksen mielestä suunniteltu 125,7 miljoonan Saksan markan (66,15 miljoonan ecun) suuruisen avustuksen maksaminen NMH:lle vastaa yksityisen markkinataloudellisesti toimivan sijoittajan tavanomaista käyttäytymistä vastaavanlaisessa tilanteessa eikä sen vuoksi ole valtion tukea.

(2) Saksan viranomaiset huomauttavat, että Baijerin omistamat osakkeet myydään osana laajaa yksityistämisohjelmaa, joka käsittää joukon valtion omistusosuuksia eri yrityksissä, esimerkiksi DASAssa, Bayernwerkiissä, Rhein-Main-Donau AG:ssa, IABG:ssa, Ferngas Nordbayernissa ja BHS AG:ssa. Useimmista näistä omistusosuuksista saadaan korkea hinta. Liittohallitus on sitä mieltä, että NMH:n ja LSW:n osakepääoman myynnistä odotettavissa oleva "negatiivinen myyntihinta" on ainoastaan osa Baijerin kaikista omistusosuuksistaan saamasta positiivisesta myyntituotosta. Kun otetaan huomioon koko yksityistämisohjelma päästään positiiviseen myyntihintaan, jolloin Baijerin suunnittelema toiminta NMH:n tapauksessa tasoittuisi kannattavien yritysten myynnillä. Saksan viranomaisten mielestä myös yksityinen sijoittaja, joka on myymässä koko osakesalkkua, toimisi tiettyjen kauppojen kohdalla samalla tavalla, kunhan kokonaisuudessaan saavutetaan positiivinen osakesalkun markkina-arvoa vastaava myyntihinta.

(3) Saksan liittohallitus katsoo myös, ettei yksityinen sijoittaja ota huomioon pelkästään mahdollista sijoituksen tuottoa tai sijoituksen aiheuttamien tappioiden rajoittamista myydessään omistusosuutensa kriisiyrityksestä. Yksityinen sijoittaja, ainakin vastuunsa tunteva sijoittaja, pitää mielessään maineensa, sosiaalisen vastuunsa ja asemansa markkinoilla. Saksan viranomaisten mukaan yksityinen sijoittaja vastaavanlaisessa tilanteessa käyttäisi myös omia varojaan ilman tuottomahdollisuutta myydessään osakkeitaan kahdessa yrityksessä vertauskuvallisella myyntihinnalla toiselle osakkaalle.

(4) Saksan viranomaiset esittivät joitakin tapauksia, jotka heidän mielestään tukevat sitä käsitystä, että yksityiset sijoittajat käyttäytyisivät samalla tavalla. Esitetyt tapaukset ovat yksityisten velkojien ja osakkaiden pelastama Metallgesellschaft AG, Maschinenfabrik Weiherhammerin haltuunotto, jonka takana oli yrityksen johto emoyhtiön Bayerische Berg-, Hütten- und Salzwerke AG:n (BHS, Baijerin vähän aikaa sitten VIAG AG:lle myymällä yksityistämä yritys) taloudellisella tuella, osakaspankkien suorittama Textilgruppe Hofin taloudellinen rakenneuudistus, yritysjohdon suorittama osittainen Digital Equipment und Graetz Holztechnik GmbH -yrityksen haltuunotto (entinen Nokian tytäryhtiö), Kennametal Hertel AG:n taloudellinen rakenneuudistus ja Heilit & Woerner Bau AG:n myynti Walter Bau AG:lle yhden Saksan markan hinnalla ja ostajan suorittamalla 50 miljoonan Saksan markan suuruisella pääomansiirrolla.

Neuvottelussa 14 päivänä helmikuuta 1995 Saksan viranomaiset esittivät lisäksi, että komission on otettava huomioon sijoittajien erilaiset asenteet eri jäsenvaltioissa verratessaan valtion käyttäytymistä markkinataloudellisesti toimivan sijoittajan mahdolliseen käyttäytymiseen.

(5) NMH:n aikaisempien yksityisten osakkaiden (Krupp Hoesch, Thyssen, Klöckner) käyttäytyminen, jotka myivät osakkeensa vertauskuvallisella tai alhaisella hinnalla ja siirsivät osakaslainoista johtuvat saatavansa osakkeet haltuunottavalle yritykselle ilman muita taloudellisia avustuksia, ei Saksan liittohallituksen mukaan osoita päinvastaista, sillä näiden yksityisten osakkaiden tarkoituksena oli ainoastaan päästä eroon osakkuuksistaan tappiota tuottavassa yrityksessä, joka kilpailu niiden ydintoiminnan kanssa.

Se että Mannesmann Röhrenwerke AG, joka omistaa 11 prosenttia NMH:sta, ei ole valmis avustamaan taloudellisesti yrityksen rakenneuudistusta, ei liittohallituksen mukaan tarkoita sitä, että valtion suunnittelemat toimenpiteet eivät vastaa markkinataloudellisesti toimivan sijoittajan tavanomaista käyttäytymistä, koska Mannesmann on kiinnostunut ainoastaan osakkuutensa säilyttämisestä RNM-yrityksessä, jossa sillä on johtava asema.

Sekään tosiasia, että 11 prosenttia NMH:n pääomasta omistava Annahütte Max Aicher GmbH & Co. KG ei ole valmis avustamaan NMH:n taloudellista rakenneuudistusta taloudellisesti, ei liittohallituksen

mukaan ole peruste vastaavanlaisille epäilyille, sillä tämä yritys on ollut osakkaana vasta hyvin vähän aikaa eikä sen herra Aicherin Stahlwerk Annahütte Beteiligung GmbH:n kautta valvoma johto pidä yritystään vastuullisena NMH:lle kertyneistä tappioista.

(6) Saksan liittohallitus selitti, että myös Aicher-konserni osallistuu NMH:n taloudelliseen rakenneuudistukseen yhteensä 188 miljoonalla Saksan markalla (98,95 miljoonalla eculla). Tämä summa koostuu 32 miljoonasta Saksan markasta (16,8 miljoonasta ecusta) LSW:n maksuvalmiuden säilyttämiseen vuoteen 1994 asti, 32 miljoonasta Saksan markasta (16,8 miljoonasta ecusta), joka on herra Aicherin maksettavaksi suunniteltu kauppahinta pankeilla NMH-yritykseltä olevista saatavista, 99,6 miljoonan Saksan markan (52,4 miljoonan ecun) suuruisesta NMH:n peruskassavirrasta vuosina 1995—1999 ja 24,3 miljoonasta Saksan markasta (12,79 miljoonasta ecusta), jotka syntyvät NMH:n, LSW:n ja Annahütten yhteistyöstä aiheutuvista synergiaeduista. Liittohallituksen mukaan tämä avustus todistaa, että myös yksityinen sijoittaja antaisi vastaavanlaisessa tilanteessa samalla tavalla taloudellista tukea.

(7) Lisäksi liittohallitus on sitä mieltä, että komissio on vuonna 1988 hyväksynyt Baijerin omistusosuuden NMH-yrityksessä. Tämän omistusosuuden myynnin suunnitellut ehdot ovat liittohallituksen mielestä ainoastaan seurausta tästä omistusosuudesta, jolloin komission vuonna 1988 tekemän päätöksen pitäisi katsoa kattavan vapaavaltion suunnitellun toiminnan.

(8) Baijerin 19,734 prosentin osuutta herra Aicherille siirrettäessä LSW:lle annettavaksi suunnitellun 20 miljoonan Saksan markan (10,52 miljoonan ecun) avustuksen kohdalla Saksan viranomaiset esittävät pääosin samat perustelut kuin NMH:lle suunnitellun avustuksen kohdalla. Liittohallitus esittää, että 20 miljoonaa Saksan markkaa on tarkoitettu 11 prosentin omistusosuuden NMH-yrityksessä LSW:lle aiheuttamien tappioiden korvaamiseen. Baijeri otti haltuunsa osuuden LSW-yrityksestä mahdollistaakseen yrityksen omistusosuuden NMH-yrityksessä.

(9) NMH:n investointeja varten suunnitellun 56 miljoonan Saksan markan (29,47 miljoonan ecun) avustuksen osalta Saksan viranomaiset viittaavat Baijerin vapaavaltion ja yritysten Thyssen Edelstahlwerke AG, Thyssen Stahl AG, LSW, Saarstahl Völklingen GmbH, Krupp Stahl AG, Klöckner Stahl GmbH ja Mannesmann Röhrenwerke AG väliseen 4 päivänä marraskuuta 1987 tehtyyn sopimukseen, joka luovutettiin komission edustajille 17 päivänä marraskuuta 1987 pidetyssä kokouksessa. Tässä sopimuksessa esitettiin suunnitelma vanhan Maxhütten toiminnan jatkamisesta vasta perustetun NMH-yrityksen alaisena. Erityisesti sovittiin seuraavaa:

"5.5 Tehtaan haltuunotto tapahtuu ilman vanhoja rasitteita. Jos haltuunotto ilman vanhoja rasitteita ei ole mahdollista, Baijerin vapaavaltio varmistaa, että siitä syntyvät taloudelliset velvoitteet eivät koske MHN-yritystä (Maxhütte Neu eli NMH)."

Liittohallituksen mielestä tämä määräys oli komission harkittavana ennen sen 26 päivänä heinäkuuta 1988 tekemää päätöstä ja sen vuoksi sitä on pidettävä hyväksyttynä. Se esitti NMH:n yritysjohdon palkkaaman saksalaisen asianajotoimiston asiantuntijalausunnon, jossa ilmaisun "altlastenfreie Übernahme der Anlagen" (tehtaan haltuunotto ilman vanhoja rasitteita) tulkinnassa päädyttiin siihen, että valtion velvollisuuteen sisältyy sen varmistaminen, että tekniset laitteet luovutetaan teknisesti uudenaikaistettuina ja että valtion on maksettava vielä tarpeelliset korjaus- ja investointitoimenpiteet. Baijerin osavaltiohallituksen vastuulliset yksiköt eivät olleet samaa mieltä tästä oikeuskäsityksestä, mutta päättivät olla antautumatta alttiiksi sille vaaralle, että asia joutuisi oikeuskäsittelyyn välttääkseen sen mielikuvan, että Baijeri ei täytä oikeudellisia velvoitteitaan ja siten vaarantaa NMH:n tulevaisuuden.

Saksan viranomaisten mielestä mainittu määräys velvoittaa valtion maksamaan teknisten standardien (erityisesti melun, pölyn ja savukaasujen torjuntaan liittyvien) noudattamiseksi vaadittavat korjaus- ja investointitoimenpiteet. Heidän mielestään tällaiset maksut on jo hyväksytty komission 26 päivänä heinäkuuta 1988 tekemässä päätöksessä valtion tukea koskevien yhteisön sääntöjen mukaisesti.

IV

Neue Maxhütte Stahlwerke GmbH ja Lech-Stahlwerke GmbH ovat EHTY:n perustamissopimuksen 80 artiklan soveltamisalaan kuuluvia yrityksiä, koska ne tuottavat EHTY:n perustamissopimuksen liitteessä I mainittuja tuotteita, jolloin EHTY:n perustamissopimuksen ja terästukisääntöjen määräyksiä voidaan soveltaa. RNM, joka valmistaa EY:n perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvia tuotteita, ei hyödy suunnitellusta valtion rahoitustoimenpiteestä, koska NMH:n ja RNM:n välinen sopimus voittojen ja tappioiden siirrosta on päättynyt. NMH:n osakkuus RNM:ssä ei vaikuta siihen, voidaanko EHTY:n perustamissopimusta soveltaa tässä asiassa.

Komissio on aloittanut menettelyn, joka koskee valtion suunnitelmaa ottaa kantaakseen noin 80 prosenttia NMH:n vuoden 1994 loppuun mennessä kertyneistä tappioista. Saksan viranomaiset ovat korjanneet menettelyn aloittamisen yhteydessä annettua arviota. Todettujen

tappioiden määrä on 156,4 miljoonaa Saksan markkaa (82,31 miljoonaa ecua), joten Baijerin suunnittelema avustus on suuruudeltaan 125,7 miljoonaa Saksan markkaa (66,15 miljoonaa ecua). Tällaisessa tapauksessa komissio ei pidä menettelyn laajentamista tarpeellisena.

Valtion tukea on EHTY:n perustamissopimuksen 4 artiklan c kohdassa tarkoitetussa merkityksessä kaikki julkisille tai yksityisille terästeollisuuden yrityksille omistusosuuden, pääomansiirron tai samanlaisen rahoitustoimenpiteen muodossa tapahtuva valtion varojen siirto, joka ei ole markkinatalouden tavallisen sijoituskäytännön yhteydessä tapahtuvaa riskipääoman luovuttamista ja jonka kohdalla on mahdollisuus pääomantuottoon tai muihin tuloihin. [1]

(1) Valtion NMH:n hyväksi suunnittelema 125,7 miljoonan Saksan markan (66,15 miljoonan ecun) maksu NMH:lle, joka tapahtuu samaan aikaan kuin Baijerin tässä yrityksessä olevan omistusosuuden myynti vertauskuvallisella hinnalla yksityiselle yritykselle, muodostaa valtion varojen siirron terästeollisuuden yritykselle.

On tutkittava, voidaanko tätä valtion varojen siirtoa pitää markkinatalouden tavallisen sijoituskäytännön mukaan tapahtuvana riskipääoman luovuttamisena, jonka kohdalla on mahdollisuus pääomantuottoon tai muihin tuloihin.

Saksan viranomaiset selittivät menettelyn aikana, että julkisten varojen luovuttaminen ei ole Baijerin tämän yrityksen osakkaan ominaisuudessa yrityksen pääomaan suorittama maksu, johon liittyisi edes mahdollisuus saada tuottoa pääomalle. Maksuja käsiteltäisiin avustuksina, joita ei saada takaisin ja joiden tarkoituksena on yrityksen toiminnan jatkuvuuden mahdollistaminen valtion osuuden myynnin jälkeen, ja ne käytettäisiin kirjanpidollisesti yrityksen tappioiden pienentämiseen. GmbH-muotoisen yhtiön osakkaana Baijerin osavaltio ei ole oikeudellisesti velvollinen maksamaan enempää kuin osuutensa pääomasta, joten kuvailtua tapausta voidaan pitää omistusosuuden myyntinä negatiivisella myyntihinnalla. Baijeri voisi myös päättää olla maksamatta enempää ja hyväksyä yrityksen mahdollisen konkurssin. Sellainen ratkaisu olisi sopusoinnussa Baijerin GmbH-muotoisen yhtiön omistusosuudesta johtuvien oikeudellisten velvoitteiden kanssa.

(2) Se, että Baijeri myy parhaillaan joukon omistusosuuksia muissa yrityksissä ja että saavutettu kokonaismyyntihinta on positiivinen, vaikka se hyväksyykin "negatiivisen myyntihinnan" NMH:n ja LSW:n kohdalla, ei vaikuta tähän menettelyyn, koska jokainen yksittäinen tapaus käsitellään omien olosuhteidensa perusteella. Perustamissopimuksissa ei anneta jäsenvaltiolle oikeutta myöntää yritykselle tukea yksityistämisen yhteydessä ainoastaan sillä perusteella, että valtiontalous tasoittuu toisen arvokkaan yrityksen myynnillä.

EHTY:n perustamissopimuksen 83 artiklan mukaan yhteisö ei rajoita omistusoikeusjärjestelmää yrityksissä, joita sopimuksen määräykset koskevat. Sen vuoksi komission on pysyttävä puolueettomana valtion yksityistäessä EHTY-yritysten omistusosuuksia. Suunnitellulle yksityistämiselle maksettu palkkio ei valtion terästeollisuudelle suuntaamien rahoitustoimenpiteiden arvioinnissa ole sallittu.

(3) Saksan viranomaisten mukaan yksityinen sijoittaja käyttäytyisi samalla tavalla, jos yritys, jonka osakkaana hän on ollut muutaman vuoden, tekisi niin suuria tappioita, että yrityksen toiminnan jatkuminen vaarantuisi ja hän haluaisi vetäytyä pois yrityksestä. Saksan hallitus myönsi, että osakkaan velvollisuus ei ole maksaa tappioita yli oman osuutensa yrityksen pääomasta. Sen mielestä kuitenkin itsestään muodostettua mielikuvaa, mainettaan, asemaansa ja sosiaalista vastuutaan ajatteleva sijoittaja voi tuntea, että viimeinen suurimman osan kasaantuneista veloista kattava avustus on asianmukainen silloin, kun myy omistusosuutensa vertauskuvallisella hinnalla.

Yhteisöjen tuomioistuin katsoi 21 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa tuomiossaan [2]:

"yksityinen osakkeenomistaja voi järkevästi siirtää pääomaa yritykselle sen toiminnan jatkumisen varmistamiseksi, kun yritys on tilapäisissä vaikeuksissa, mutta sen kannattavuus — mahdollisesti rakenneuudistuksen jälkeen — voidaan palauttaa. Sen vuoksi emoyhtiö voi rajoitetuksi ajaksi ottaa vastatakseen jonkin tytäryhtiönsä tappiot mahdollistaakseen sen, että se voi lopettaa toimintansa mahdollisimman suotuisissa olosuhteissa. Tällaisia päätöksiä ei voida perustella ainoastaan välillisten aineellisten voittojen todennäköisyydellä, vaan myös muilla näkökohdilla, kuten halulla suojella yhtymästä muodostettua mielikuvaa tai suunnata toiminta uudelle alalle.

[1] Ks. Tuomioistuin, asia C 40/85, Belgia v. komissio, Kok. 1986, 2321, 2345; asia C 303/84, Italia v. komissio, Kok. 1991, I-1433, I-1476; komission päätös N:o 3855/91/EHTY, EYVL N:o L 362, 31.12.1991, s. 57, II kohta, viides alakohta; komission tiedonanto jäsenvaltioille julkisista yrityksistä, EYVL N:o C 307, 13.11.1993, s. 3, 10—21 kohta

[2] Italian tasavalta v. komissio (ENI Lanerossi), Kok. 1991, I-1433, I-1476, 21 ja 22 kohta

Jos julkisen sijoittajan maksamalla pääomalla ei pitkälläkään aikavälillä ole mahdollisuutta tuottaa voittoa, on sitä pidettävä tukena."

Suunnitellulla viimeisellä pääomansiirrolla samanaikaisesti Baijerin omistusosuuden myynnin kanssa ei kuitenkaan olisi mitään mahdollisuutta osoittautua kannattavaksi edes pitkällä aikavälillä, koska Baijeri ei koskaan saa tuottoa tästä pääomasta.

(4) Saksan hallituksen esittämät esimerkit, joiden tarkoitus oli todistaa, että siitä muodostetun mielikuvan säilyttämisen vuoksi tappiot vastuulleen ottavan valtion käyttäytyminen vastaa markkinataloudellisesti toimivan tavanomaisen sijoittajan käyttäytymistä, eivät sovellu tämän kannan tukemiseen.

Osakas voi päättää siirtää riskipääomaa sen yrityksen toiminnan jatkumisen varmistamiseksi, jossa hän on osakkaana, jotta hänellä on myös tulevaisuudessa mahdollisuus saada tuottoa sijoitukselleen (ks. 3 kohdassa olevan lainauksen ensimmäinen kappale). Sellaisen yrityksen kuin esimerkiksi Metallgesellschaft AG:n kohdalla, joka on joutunut taloudellisiin vaikeuksiin yritysjohdon virheiden vuoksi, voivat velkojapankit ja osakkaat mahdollisesti ryhtyä toimenpiteisiin tehtyjen virheiden korvaamiseksi ja tulevan pääomatuoton sekä näistä virheistä johtuvien tappioiden rajoittamisen mahdollistamiseksi. Tukea antavat pankit ja osakkaat tekevät kuitenkin aina päätöksensä puhtaasti taloudellisten perusteiden mukaan tappioiden rajoittamiseksi tai tuottomahdollisuuksien säilyttämiseksi.

Asiassa Kennametal Hertel AG Saksan hallitus selvittää, että pääosakkaana oleva pankki myi omistusosuutensa yhden Saksan markan vertauskuvallisella hinnalla ja luopui yli 70 miljoonan Saksan markan lainasaatavista mahdollistaakseen yrityksen taloudellisen rakenneuudistuksen. Tämä selvitys ei tuo tapauksen taustaa riittävästi esille. Yritys joutui taloudellisiin vaikeuksiin yritysjohdon virheiden vuoksi ja oli vuoden 1993 puolivälissä lähellä konkurssia. Tässä tilanteessa yhtiökokous päätti osakeyhtiölain (Aktiengesetz) säännösten mukaisesta pääoman pienentämisestä. Baijerilaisen pankin (25 prosenttia) ja kriisin puhkeamiseen asti johtoryhmään kuuluneen G. Hertelin (myös 25 prosenttia) osuudet myytiin vertauskuvallisella hinnalla kilpailevalle yhdysvaltalaiselle Kennametal Inc. -nimiselle yritykselle, jolla oli jo 25 prosentin osakkuus. Kennametal siirsi pääomakorotuksen yhteydessä 75 miljoonaa Saksan markkaa uutta pääomaa yritykseen varmistaakseen vakavaraisen pohjan uudelle eurooppalaiselle tytäryhtiölleen, josta se loppujen lopuksi omistaa 81 prosenttia. Muille osakkeenomistajille, jotka halusivat luopua omistusosuudestaan, tarjottiin 128 Saksan markkaa osakkeelta. Työntekijät ja pankit auttoivat osaltaan taloudellisessa rakenneuudistuksessa luopumalla palkasta ja osasta lainasaatavia. Ainut osakkeenomistaja, joka luopui osuudestaan ilman tappioiden rajoittamiseen (kuten pankit luopumalla osasta saatavia, jotta voidaan pelastaa enemmän kuin konkurssitapauksessa) tai tulevaan pääomantuottoon liittyvää taloudellista etua, oli G. Hertel, joka myi osuutensa yhdellä Saksan markalla eikä ollut valmis siirtämään enää pääomaa yritykseen, vaikka hän olikin kuulunut yrityksen taloudellisen tilanteen huonontumisesta vastuulliseen johtoryhmään. Baijerin tilanne on verrattavissa G. Hertelin tilanteeseen Kennametal Hertel AG:n tapauksessa. Tämä esimerkki ei sen vuoksi sovellu Saksan hallituksen kannan tukemiseen.

Pääoman siirto sen mahdollistamiseksi, että johto ottaa haltuunsa yrityksen, joka oli yhteydessä emoyhtiöön tulosten siirtoja koskevalla sopimuksella (esimerkiksi Maschinenfabrik Weiherhammer), perustuu selvitystilan/konkurssin aiheuttamien kustannusten ja tarvittavan pääomansiirron vertaamiseen keskenään. Tässä tapauksessa vastuu tytäryhtiön maksamattomista veloista ei ole samalla tavoin rajoitettu kuin GmbH -muotoisen yhtiön osakkaan kohdalla, joka ei ole sellaisella sopimuksella yhteydessä yritykseen. Tiettyjen yrityksen osien (esimerkiksi Digital Equipment, Graetz Holztechnik GmbH) korvaamisesta alihankinnalla ("outsourcing") aiheutuvista kustannuksista vastataan tiettyjen omien tuotteiden osien saannin varmistamiseksi ja samalla niiden kustannusten pienentämiseksi, jolloin saavutetaan taloudellista etua.

Asiassa Heilit & Woerner Bau AG (München) Schörghuber-konserni, jonka pääkonttori sijaitsee Münchenissä ja joka pääasiassa toimii kiinteistöalalla sijoitus- ja kehitystehtävissä sekä panimoalalla, osti kolme riippumatonta rakennusalan yritystä ja sulatti ne uuteen Heilit & Woerner Bau AG -nimiseen yritykseen. Tarkoituksena oli laajentaa konsernin toiminta koko kiinteistöalalle mukaan lukien investointitoiminta, kehitystyö, rakentaminen ja holding-toiminta. Yrityksen tulos heikkeni jatkuvasti ja yritys toteutti useita rakennusuudistustoimenpiteitä, jotka lopulta johtivat "punaiseen nollaan". Tässä tilanteessa konserni päätti luopua osallisuudestaan yrityksessä ja yleensäkin rakennusalalla. 98 prosentin osuus yrityksestä myytiin vertauskuvallisella yhden Saksan markan hinnalla Augsburgissa sijaitsevalle Walter Bau AG:lle ja viimeinen 50 miljoonan Saksan markan (26,3 miljoonan ecun) suuruinen avustus maksettiin yrityksen pääomaan. Schörghuber-konsernin johdon

mukaan tämä viimeinen avustus laskettiin pääasiassa ulkomailla hankittujen rakennussopimusten perusteella, jotka olisivat aiheuttaneet tappioita myynnin jälkeen. Tarkoitus suojella yhtymän mainetta sai yritysjohdon lopettamaan osakkuutensa yrityksessä pääomamaksulla, jota se ei odotakaan saavansa takaisin.

Tämä tapaus näyttää olevan esimerkki yksityisen sijoittajan toiminnasta, jota voitaisiin pitää vertailukelpoisena tämän menettelyn kohteena olevan valtion suunnitteleman toiminnan kanssa. Seuraavat erot täytyy kuitenkin huomata: Schörghuber-konserni pysyi edelleen kiinteistöalalla ja oli sen vuoksi kiinnostunut säilyttämään hyvät liikesuhteet muihin alalla toimiviin yrityksiin, jotka olisivat suhtautuneet melko herkästi siihen, jos yhtymä olisi antanut joukon Heilit & Woerner -yrityksen velkojia joutua vaikeuksiin tai jopa konkurssiin, mutta Baijeri sen sijaan on vetäytymässä pois teollisesta osallisuudestaan NMH:ssä eikä sillä sen vuoksi ole samanlaisia perusteita. Lisäksi Schörghuber-konserni oli erittäin kiinnostunut hyvien suhteiden säilyttämisestä paikalliseen julkiseen hallintoon, joka on vastuussa rakennus- ja maankäyttösuunnitelmista.

Tämän harkinnan aiheena ei millään tavoin ole maksetun 50 miljoonan Saksan markan pääoman pitkä- tai lyhytaikainen tuotto, vaan konsernin tulevan aseman ja hyvän maineen tuoma epäsuora taloudellinen etu, jota muut yritykset ja yleisö seuraavat. Konsernin hyvää nimeä voidaan itse asiassa pitää tärkeämpänä tulevien toimintojen kannattavuudelle.

Sikäli tuntuu soveliaalta muistuttaa ENI/Lanerossi -asiassa tehdystä erosta ainoastaan voittoa tavoittelevan sijoittajan ja yksityisen yrittäjän, kuten teollisen holding-yhtiön, välillä, jonka päätöksiin eivät ehkä vaikuta pelkästään lyhyen aikavälin voitto-odotukset vaan myös halu suojella omaa mainettaan. Asiassa Heilit & Woerner on holding-yhtiö Schörghuber toiminut tällaisena yksityisenä yrittäjänä ja ottanut huomioon tulevan toimintansa, koko konsernin aseman ja julkisen arvostuksensa. Valtion käyttäytymistä täytyy kuitenkin verrata tavallisen, yksityisen sijoittajan käyttäytymiseen (1), jonka tavoite on aina saada voittoa, ainakin pitkällä aikavälillä. Tämän perusteen tuomioistuin on asetettanut perustaksi edellä lainatussa ENI/Lanerossi -asiassa.

Yhdessäkään Saksan viranomaisten esittämässä tapauksessa ei yksityinen sijoittaja ole käyttänyt omia varojaan siirtääkseen omistuksessaan olevat osakkeet yksityiselle yrittäjälle hyötymättä siitä taloudellisesti verrattuna lailliseen vaihtoehtoon olla tekemättä mitään ja hyväksyä yrityksen mahdollinen konkurssi sen sijaan että sijoittaisi lisää varoja yritykseen, josta ei saa tuottoa sijoitetulle pääomalle.

Edellä käsiteltyjen yksittäisten sijoittajien käyttäytymistä kuvaavien esimerkkien tutkinnan jälkeen ei Saksan hallituksen perustelu, jonka mukaan komission pitäisi ottaa huomioon eri jäsenvaltioiden sijoittajien tyypillisen käyttäytymisen erot, auta ratkaisemaan kysymystä, sillä havaittavissa ei ole mitään tyypillistä saksalaisten sijoittajien käyttäytymistapaa, joka vastaisi Baijerin vapaavaltion käyttäytymistä tässä tapauksessa ja jonka perusteella voisi päätellä, että Baijeri käyttäytyisi yksityiseen sijoittajaan verrattavalla tavalla.

(5) Harkitessaan, vastaako tietty julkisten varojen käyttö tavanomaista markkinatalouden käytäntöä, komissio on aina asettanut perustaksi sellaisten yksityisten sijoittajien käyttäytymisen, jotka ovat täysin samassa tilanteessa kuin valtio. Kyseisen yrityksen yksityiset osakkaat eivät sijoituksen taloudellista järkevyyttä harkitessaan ottaisi huomioon pelkästään yleisiä suuntaviivoja, vaan myös yrityksen erityisen taloudellisen tilanteen.

Vajaata vuotta ennen kuin Baijerin osavaltion hallituksen NMH:n ja LSW:n osakkeiden siirtoa Aicher -yhtymälle koskeva yksityistämissuunnitelma saatettiin päätökseen myivät aikaisemmat NMH:n yksityiset osakkaat (Krupp Hoesch, Klöckner, Thyssen) osakkeensa vertauskuvallisella tai jopa positiivisella myyntihinnalla tilanteessa, joka oli NMH:n kannalta nykyiseen verrattava tai jopa vähemmän uhkaava. Nämä osakkaat myivät myös osakaslainoihin perustuvat saatavansa, mutta kuitenkin sillä ehdolla, että niitä käsitellään samoin kuin mitä tahansa muuta velkojaa näiden saatavien hinnan suhteen. Ne eivät olleet valmiita luovuttamaan varoja yli merkityn pääoman. Tämä oli tavanomaista käyttäytymistä luovuttaessa tappiota tuottavasta osakkuudesta mahdollisimman pienin taloudellisin haitoin. Kilpailijasta eroon pääseminen ei ole voinut olla taustalla, koska tässä tapauksessa olisi ollut parempi ostaa mahdollisimman halvalla lisää osakkeita määräävään asemaan pääsemiseksi yrityksessä. Yritysjohto olisi silloin voinut hakea yrityksen konkurssiin tai päättää selvitystilaan asettamisesta.

Mannesmann Röhrenwerke AG on edelleen NMH:n osakas, mutta ei ole valmis avustamaan NMH:n rakenneuudistusta taloudellisesti. RNM:n toimialajohtajuuteen liittyvä vaikutin voi selittää miksi Mannesmann Röhrenwerke AG toimi eri tavalla kuin Krupp Hoesch, Thyssen ja Klöckner, mutta ei todista, että suunniteltu valtion käyttäytyminen todella on markkinatalouden ehtojen mukaista riskipääoman luovuttamista.

(1) Ks. päätöksen 3855/91/EHTY, II kohdan 5 kappale.

(6) Edes Aicher-konserni, joka käsittää yritykset LSW, Annahütte Max Aicher GmbH & Co. KG ja muutaman muun yrittäjä Max Aicherin valvonnassa olevan yrityksen ja joka on 44 prosentilla osakkaana NMH:ssä (vain yhden prosenttiyksikön pienempi osuus kuin Baijerilla), ei ole valmis maksamaan omaa pääomaa.

Saksan hallituksen selitys, että Aicher-konserni maksaa 188 miljoonaa Saksan markkaa (98,94 miljoonaa ecua), on harhaanjohtava. Aiemmin maksetut avustukset LSW:n maksuvalmiuden ylläpitämiseksi eivät ole verrattavissa valtion suunnittelemiin toimenpiteisiin, koska rahoittava osakas pysyy osakkaana ja sen vuoksi omistaa ainakin mahdollisuuden hyötyä tulevaisuudessa taloudellisesti tästä maksuvalmiuden vahvistamisesta. Pankkien NMH-yritykseen kohdistuvien saatavien myyntihintakaan ei ole verrattavissa, koska herra Aicher tosin maksaisi noin 40 prosenttia nimellisarvosta, mutta vain sillä ehdolla, että yrityksen taloudellinen rakenneuudistus suunnitellulla valtion avustuksella toteutetaan. Suunnitellun valtion taloudellisen avustuksen jälkeen saatavien myyntihintaa voidaan todella pitää saatavien markkinahintana. NMH:n "peruskassavirran" kohdalla ei ole kyse Aicher-konsernin avustuksesta, vaan tämän konsernin valvoman yritysjohdon aikomuksesta sijoittaa uudelleen NMH:n mahdollisia tulevia voittoja. Yritysryhmän synergiaedutkaan eivät ole Aicher-konsernin avustusta, joka olisi verrattavissa pääoman maksuun, koska nämä vaikutukset hyödyttävät kaikkia — jo olemassa olevan — yritysryhmän osakkaita.

Niin ollen Aicher-konserni, joka suunnitellun liiketoimen jälkeen omistaisi 89 prosenttia NMH:sta ja olisi LSW:n ainoa osakas ja siten molempiin yrityksiin tehtyjen sijoitusten tai pääoman maksujen pääasiallinen tai ainoa edunsaaja, ei ole valmis maksamaan omaa pääomaa toiseen näistä yrityksistä.

(7) Komissio päätti 26 päivänä heinäkuuta 1988, että valtion osallistuminen NMH-yritykseen ei ole valtion tukea, koska muut osake-enemmistön hankkineet yksityiset osakkaat olivat samoilla ehdoilla osallisina. Tällaisella päätöksellä ei ole ennakkoratkaisun luonteista vaikutusta siihen, mitä valtio voisi tämän osallisuuden yhteydessä pitää tarpeellisena tai toivottuna. Jokainen julkisten varojen siirto täytyy arvioida erikseen sen hetkisten olosuhteiden perusteella. Komission päätöksen, jonka mukaan tietty osallistuminen ei ole valtion tukea, ei voida katsoa samalla tarkoittavan, että mikään valtion tuleva toiminta tämän osallistumisen yhteydessä ei ole valtion tukea, riippumatta siitä, pitääkö valtio toimintaansa tämän osallistumisen seurauksena vai ei.

Sen vuoksi voidaan todeta, että yksikään Baijerin vapaavaltion kanssa samassa asemassa oleva yksityinen sijoittaja ei olisi valmis maksamaan vastaavalla tavalla avustusta yrityksen toiminnan jatkamiseksi. Suunniteltua 125,7 miljoonan Saksan markan (66,15 miljoonan ecun) maksua Baijerin osakkeiden myynnin yhteydessä ei sen vuoksi voida pitää markkinatalouden mukaisen riskipääoman luovuttamisena ja se on siten valtion tukea.

(8) Suunnitellusta LSW:lle suunnatusta 20 miljoonan Saksan markan (10,52 miljoonan ecun) avustuksesta, joka maksetaan Baijerin vertauskuvallisella hinnalla suorittaman osakkeiden siirron yhteydessä, on huomautettava, että enemmistöosakas ei osallistuisi samalla tavalla tappioiden maksamiseen. LSW:n maksuvalmiuden ylläpitämiseksi aiemmin maksettu avustus ei ole verrattavissa suunniteltuun valtion toimenpiteeseen, koska pääoman maksava yritys pysyy osakkaana ja sen vuoksi sillä on ainakin mahdollisuus saada tulevaisuudessa tuottoa pääomalle. Aicher-konserni voi tulevaisuudessa päättää maksaa yrityksen tappiot, mutta sitä voitaisiin perustella mahdollisuudella päästä osalliseksi yrityksen tulevista voitoista. Baijeri sitä vastoin maksaisi julkisia varoja ilman sellaista mahdollisuutta. GmbH-yhtiön osakkaana Baijerin velvollisuus ei ole maksaa omaa pääomaa yli osuutensa peruspääomasta. Se voi kieltäytyä lisäavustusten maksamisesta ja hyväksyä mahdollisen seurauksen eli että LSW:llä ei ole riittävästi pääomaa tappioiden kattamiseen ja sen täytyy hakea konkurssia. LSW:lle suunniteltuun avustukseen pätevät samat perustelut, jotka esitetään NMH:lle suunnitellun avustuksen yhteydessä kohdissa IV.2(1)—(4) ja (6). Tavallinen yksityinen sijoittaja ei osakkuutensa päättyessä maksaisi kyseiselle yritykselle mitään taloudellista avustusta, sillä hän ei koskaan saisi tuottoa tälle pääomalle.

Sen vuoksi voidaan tehdä johtopäätös, että yksikään Baijerin osavaltion kanssa samassa tilanteessa oleva yksityinen sijoittaja ei olisi valmis maksamaan vastaavanlaista avustusta yrityksen toiminnan jatkumisen turvaamiseksi. Siitä seuraa, että suunniteltua 20 miljoonan Saksan markan (10,52 miljoonan ecun) maksua LSW:lle Baijerin osakkeiden myynnin yhteydessä ei voida pitää markkinatalouden ehtojen mukaisena riskipääoman luovuttamisena ja se on sen vuoksi valtion tukea.

EHTY:n perustamissopimuksen 4 artiklan c kohdassa kielletään kaikki valtion tuet terästeollisuudelle. Neuvoston yksimielisesti hyväksymissä terästukisäännöissä määrätään, että tietyt tukimuodot voivat soveltua yhteismarkkinoille, nimittäin tutkimus- ja kehitystyöhön (2 artikla), ympäristönsuojeluun (3 artikla) ja sulkemiseen (4 artikla) myönnettävät tuet sekä yleisissä tukiohjelmissa tarkoitettu alueellinen tuki tietyille yhteisön alueille (5 artikla).

Suunniteltu valtion 125,7 miljoonan Saksan markan (66,15 miljoonan ecun) tuki NMH:lle ja 20 miljoonan Saksan markan (10,52 miljoonan ecun) tuki LSW:lle ei kuulu näiden määräysten soveltamisalaan eikä siten ole terästukisääntöjen mukaista.

(9) Suunnitellun eräisiin investointeihin tarkoitetun 56 miljoonan Saksan markan (29,47 miljoonan ecun) suuruisen maksun osalta on muistutettava, että komissio päätti 26 päivänä heinäkuuta 1988 ainoastaan, että Baijerin osakkuus NMH:ssa ei ole valtion tukea. Kohdassa III(9) lainattu määräys ei ollut komission päätöksen kohteena.

Käsitteellä "Altlasten" ymmärretään yleisen käsityksen mukaan, josta myös Baijerin osavaltion hallituksen yksiköt alussa olivat samaa mieltä, aiemmin aiheutettua maaperän ja laitosten saastumista. Tässä yhteydessä on muistutettava siitä, että entisellä Maxhüttellä oli malmikaivos, joka suljettiin vuonna 1987 ja jossa oli vakavia ympäristöongelmia.

Komission tietoon tulee joskus samanlainen määräys, kun on kyse tilanteesta, jossa toinen tai vasta perustettu yritys ottaa haltuunsa konkurssiin menneen yrityksen laitokset. Vaara joutua vastuulliseksi ympäristövahingoista, jotka aiheutettiin aiemmin toisen yritysjohdon alaisuudessa, on erityisesti teräs- ja kemianteollisuudessa suuri ja sitä on mahdoton laskea. Sellaista maata ei ole mahdollista myydä edes vertauskuvallisella hinnalla eikä löytää uutta omistajaa sellaiselle toimipaikalle. Siksi monet teollisuusalueet, pääasiallisesti vaikeista rakennemuutosongelmista kärsivillä seuduilla, jäisivät käyttämättömiksi.

Valtio, joka tällaisessa tilanteessa ottaa vastuulleen taloudellisen riskin, toimii vain yleiseksi eduksi myöntämättä todellista taloudellista hyötyä ostajalle, joka ei hankkisi tonttia ilman valtion takausta. Ainut mahdollinen tällaisen määräyksen edunsaaja olisi ehkä ympäristövahingoista vastuullinen yritys, jota näissä tapauksissa ei enää ole olemassa.

Saksan hallitus ei esittänyt kirjallisesti, eikä suullisesti, että sopimuksen määräys velvoittaisi valtion maksamaan korjaus- ja investointikustannukset. NMH:n yritysjohdon palkkaaman asianajotoimiston tekemää 53-sivuista asiantuntijalausuntoa käsitteen "Altlasten" määrittelemiseksi ei toimitettu komissiolle ennen komission 26 päivänä heinäkuuta 1988 tekemää päätöstä, joten komissiolla ei ollut mahdollisuutta tutkia käsitteen erityistä määrittelyä valtion tukea koskevien määräysten yhteydessä. Sen vuoksi komission 26 päivänä heinäkuuta 1988 tekemä päätös ei kata Baijerin viranomaisten aikomusta myöntää investointitukea 56 miljoonaan Saksan markkaan asti. Käsiteltävänä olevan menettelyn yhteydessä on selvitettävä, mikä suunnitellun maksun luonne on.

Taloudellinen avustus investointikustannusten maksamiseksi olisi terästeollisuuden yritykselle tehty valtion varojen siirto, joka ei ole markkinatalouden ehtojen mukaista riskipääoman luovuttamista ja olisi sen vuoksi valtion tukea.

Suunniteltu 56 miljoonan Saksan markan (29,47 miljoonan ecun) suuruinen maksu on tarkoitettu investointeihin, jotka auttaisivat ympäristönsuojeluun liittyvien määräysten täyttämisessä. Komissio viittasi sen vuoksi menettelyn aloittamisen yhteydessä siihen, että tämä maksu on mahdollista arvioida terästukisääntöjen 3 artiklan nojalla. Saksan viranomaisten olisi kuitenkin pitänyt toimittaa sitä varten tietoja, joiden perusteella komissio olisi voinut tarkistaa, että tässä määräyksessä asetetut ehdot täyttyvät. Saksan viranomaiset eivät tehneet näin, vaan toistivat perustelunsa, että komission 26 päivänä heinäkuuta 1988 tekemä päätös koskee myös kyseistä maksua. Saksan viranomaiset eivät ole osoittaneet kiinnostusta hyväksyttää osaa näistä investointikustannuksista terästukisääntöjen 3 artiklan mukaisesti.

Suunniteltua 56 miljoonan Saksan markan (29,47 miljoonan ecun) suuruista avustusta voidaan sen vuoksi pitää vain yleisenä investointitukena, joka ei olisi terästukisääntöjen mukaista. Terästukisääntöjen 5 artiklaa ei voida käyttää, koska kumpikaan yrityksistä ei sijaitse entisen DDR:n alueella.

V

Komissio on sen vuoksi päätellyt, että Baijerin osavaltion suunnittelemat taloudelliset toimenpiteet olisivat valtion tukea, joka ei olisi EHTY:n perustamissopimuksen ja terästukisääntöjen mukaista,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Suunniteltu 125,7 miljoonan Saksan markan suuruinen avustus kertyneiden tappioiden maksamiseen ja suunniteltu 56 miljoonan Saksan markan suuruinen avustus tiettyihin investointeihin Sulzbach-Rosenbergissä sijaitsevalle EHTY:n terästeollisuuden yritykselle Neue Maxhütte Stahlwerke GmbH:lle, samoin kuin suunniteltu 20 miljoonan Saksan markan avustus Meitingen-Herbertshofenissa sijaitsevalle EHTY:n terästeollisuuden yritykselle

Lech-Stahlwerke GmbH:lle kertyneiden tappioiden maksamiseen ovat valtion tukea, joka on kielletty EHTY:n perustamissopimuksen määräysten perusteella eikä ole sallittua komission päätöksen N:o 3855/91/EHTY nojalla ja jota ei sen vuoksi saa myöntää.

2 artikla

Saksan hallituksen on ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksisaamisesta, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt tämän päätöksen noudattamiseksi.

3 artikla

Tämä päätös on osoitettu Saksan liittotasavallalle.

Tehty Brysselissä 4 päivänä huhtikuuta 1995.

Komission puolesta

Karel VAN MIERT

Komission jäsen